

ІГОНІН Р. В.,доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного
та фінансового права*(Національна академія прокуратури України)*

УДК 342.951

**СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ**

У статті досліджується суб'єкти адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції в контексті системних взаємозв'язків, що існують між ними. Аналізується категорія «система» й виокремлюються її загальні ознаки. Розглядається поняття адміністративно-правового забезпечення. Досліджуються особливості системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції. Визначаються основні суб'єкти, що становлять зазначену вище систему.

Ключові слова: система, суб'єкт, суд, адміністративно-правове забезпечення, взаємозв'язок.

В статье исследуются субъекты административно-правового обеспечения функционирования судов общей юрисдикции в контексте системных взаимосвязей, существующих между ними. Анализируется категория «система» и выделяются ее общие признаки. Рассматривается понятие административно-правового обеспечения. Исследуются особенности системы субъектов административно-правового обеспечения функционирования судов общей юрисдикции. Определяются основные субъекты, составляющие указанную выше систему.

Ключевые слова: система, субъект, суд, административно-правовое обеспечение, взаимосвязь.

This paper investigates the subjects of administrative and legal support operation of courts of general jurisdiction in the context of systemic relationships that exist between them. Category «system» is analyzed and its general features are distinguished. The concept of administrative and legal support is considered. The features of the system of the subjects of administrative and legal support operation of courts of general jurisdiction are investigated. The basic subjects that make up the above-mentioned system are defined.

Key words: system, subject, court, administrative and legal support, relationship.

Вступ. На сьогодні актуальною є потребою дослідження суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції в контексті системних взаємозв'язків, що існують між ними. Це дослідження сприятиме виробленню методологічно коректних підходів до організації функціонування суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції з урахуванням численних системних взаємозв'язків, що існують між ними.

Різні аспекти функціонування суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції досліджувалися такими вченими, як С. Василюк, В. Долежан, В. Євдокимов, С. Ківалов, М. Мельник, В. Погорілко, С. Подкопаєв, А. Селіванов, В. Шишкін, М. Запорожець, А. Стрижак, О. Скакун, Ю. Битяка й іншими.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні основних суб'єктів, які становлять систему суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції й установленні її загальних ознак.

Результати дослідження. Надзвичайно велике значення для належного функціонування системи судів загальної юрисдикції має забезпечувальна діяльність суб'єктів державно-владних

повноважень. Очевидно, що, здійснюючи правосуддя, судам загальної юрисдикції доволі складно приділяти увагу питанням створення належних умов для власної діяльності. Тому держава не може залишитися осторонь такої забезпечувальної діяльності. З одного боку, держава приймає нормативно-правові акти, метою яких є встановлення необхідного юридичного базису для забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції; з іншого – вона створює механізм реалізації їх приписів. Існування цього механізму значною мірою практично виявляється в діяльності відповідних носіїв державно-владних повноважень. Так, К. Мещерінова до поняття «механізм адміністративно-правового забезпечення» включає суб'єктів владних повноважень та адміністративно-правові засоби [1]. К. Степаненко розглядає «механізм адміністративно-правового забезпечення» через призму правових і організаційних засобів, що реалізуються органами державної влади [2, с. 59–60]. У свою чергу, діяльність зазначених вище суб'єктів, спрямована на реалізацію норм права, переважно здійснюється шляхом правозастосовної діяльності з використання комплексу управлінських, виконавчо-розпорядчих повноважень, тобто значною мірою регламентується адміністративним правом. Отже, ми маємо всі необхідні й достатні підстави, для того щоб вести мову про існування суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції. Водночас питання якості й ефективності їх структурно-функціональної взаємодії не видається таким уже очевидним. Найбільш високий рівень зазначеної вище взаємодії переважно спостерігається в системних утвореннях. Однак чи становлять собою суб'єкти адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції систему, чи є лише конгломератом розрізнених публічно-правових інституцій? Від відповіді на це запитання певною мірою залежить розуміння рівня реальної узгодженості та збалансованості державної судової політики у сфері створення належних умов для діяльності судів загальної юрисдикції, а отже, визначення загальних напрямів підвищення її якості, що має відбуватися на основі принципу системності.

Аналізуючи суб'єкти адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції на предмет наявності в них системних взаємозв'язків, передусім потрібно розкрити зміст поняття «система», яке є засадничим для нашого дослідження.

Так, варто відмітити, що саме поняття «система» грецького походження. Зазвичай під системою розуміють цілісне й водночас структуроване на окремі відносно самостійні елементи явище. Цілісність такого явища зумовлюється наявністю інтеграційних взаємозв'язків між її елементами стосовно один одного.

Л. Бергаланфі характеризував систему з погляду взаємодії її елементів [3, с. 611]. М. Гаазе-Рапорт акцентував увагу на двох компонентах системи: «сукупності об'єктів та взаємозв'язках між ними» [4, с. 156]. В. Афанасьєв, визначаючи систему, звертав увагу на виникнення нових інтеграційних якостей системи, що не властиві її складовим [5, с. 24]. В. Тьютін під системою розумів сукупність пов'язаних між собою безвідносно до єдності їх природи різних компонентів, що є певним чином упорядкованими й формують єдину множину, наділену новими інтегральними якостями та функціями [6, с. 11].

Отже, система є цілісним утворенням, що набуває суттєво нових інтегрованих якостей, які не притаманні її первісним складовим і «продукуються» завдяки їх взаємодії в системі [7, с. 19], а самі складові утворюють певний зв'язок, єдність [8, с. 329].

Поряд із загальною характеристикою категорії «система» багато вчених звертало увагу на особливості соціальних систем. До їх складу також належать і правові системні утворення.

Описуючи категорію «система», В. Сагатовський наголошував, що вона є «цілеспрямованою, функціонуючою конструкцією, спроможною до вирішення проблемної ситуації за умови відповідних зовнішніх обставин» [9, с. 75].

Намагаючись пояснити організаційну й функціональну складність систем, В. Садовський зазначає: «... властивості системи не відображаються сумою якостей окремих елементів, які її становлять, а зумовлюються також наявністю і специфікою зв'язку й відносин між елементами, тобто конститууються як інтеграційні якості цілого, а наявність зв'язків і відносин між елементами системи та народжувані ними її інтеграційні, цілісні якості забезпечують відносно самостійне, відокремлене існування, функціонування (а в певних випадках і розвиток) системи» [10, с. 83–84].

Розглянувши погляди вчених щодо визначення загальної сутності категорії «система» та звернувши увагу на особливості функціонування соціальних систем, вважаємо за доцільне перейти до дослідження суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції саме з позицій системності цього явища.

Аналізуючи таке складне соціально-правове явище, яким є суб'єкти адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, нам необхідно обрати

належний науково-методологічний інструментарій. Ураховуючи природу об'єкта дослідження, а також завдання й напрям дослідження, у цьому випадку виправданим буде використання системного підходу, який, на думку Л. Тіунової, дає змогу «аналізувати об'єкт як складне, багатогранне, різноякісне явище, що конституюється з компонентів, зв'язки між якими утворюють відносно незмінну структуру й забезпечують його цілісність» [11, с. 12], а згідно з Е. Маркарьяном, є «однією із фундаментальних стратегій наукового дослідження, історично викликаною необхідністю вивчення складно організованих систем адекватними пізнавальними засобами» [12, с. 77].

Відповідно до російського філософського енциклопедичного словника, до ознак системи належать такі:

- 1) цілісність системи: якості системи не відповідають звичайній сумі властивостей елементів, що її формують, це заперечує можливість механічного виведення з елементів властивостей цілого;
- 2) залежність кожного елемента від його місця, функцій тощо всередині системи; просторова та функціональна структуризація елемента;
- 3) зумовленість поведінки системи не так поведінкою її окремих елементів, як притаманними якостями її структури;
- 4) взаємозалежність системи й середовища: система набуває та виявляє свої властивості у процесі взаємодії із середовищем, виступає як активний компонент взаємодії;
- 5) ієрархічність: кожен елемент системи є системою нижчого порядку відносно системи, яку вони формують;

б) множинність описання кожної системи: зумовленість пізнання системи необхідністю побудови багатьох різноманітних моделей, кожна з яких описує лише певний аспект системи [13, с. 585].

На сьогодні суб'єкти, які здійснюють адміністративно-правове забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції, хоча формують собою систему, проте вона є аморфною та відзначається недостатнім рівнем монолітності й ієрархічності. Структура цієї системи складається з органів державної влади, які організаційно відокремлені один від одного. Цілісність системи суб'єктів державно-владних повноважень, що здійснюють адміністративно-правове забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, насамперед забезпечується єдністю мети, яка полягає у створенні необхідних умов для повноцінної діяльності судів загальної юрисдикції.

У свою чергу, створення необхідних умов для повноцінної діяльності судів загальної юрисдикції, окрім іншого, також прямо відображається й у здійсненні адміністративно-правового забезпечення судів загальної юрисдикції.

У цьому контексті бажано звернути увагу на те, що поняття «адміністративно-правове забезпечення» є надзвичайно важливою категорією для адміністративно-правової науки. Свідченням цьому є численні наукові праці, у назвах яких воно використовується. Водночас, попри широке використання цього поняття в наукових працях, присвячених адміністративно-правовій проблемі, юридична наука ще не виробила загальноприйнятих підходів до розуміння його змісту.

Одними з перших, хто намагався сформулювати поняття «забезпечення» й визначити його зміст у межах юридичної науки, були вчені, які займалися проблемами забезпечення прав людини відносно різноманітних сфер життєдіяльності держави та суспільства. Основні сфери їх наукового інтересу переважно зосереджувалися в межах наук конституційного й адміністративного права.

Так, М. Пучкова тлумачила поняття правового забезпечення двоюко: а) як сукупність гарантій реалізації та охорони прав громадян; б) як діяльність органів державної влади зі створення умов, необхідних для реалізації громадянами своїх прав [14, с. 12].

Інший вітчизняний дослідник О. Наливайко сприймає феномен «забезпечення прав людини» в ракурсі діяльності органів держави й місцевого самоврядування, громадських об'єднань і громадян зі створення умов (гарантій) для їх правомірної та неухильної реалізації й захисту [15, с. 22].

К. Толкачев, А. Хабібулін пропонують розглядати поняття правового забезпечення у двох значеннях: «по-перше, як діяльність державних органів, громадських організацій, посадових осіб і громадян щодо здійснення своїх функцій, компетенцій, обов'язків з метою створення оптимальних умов для суворої, неухильної реалізації правових приписів і правомірного здійснення прав та свобод; по-друге, як підсумок, результат цієї діяльності, що виражається в реалізації правових приписів, прав і свобод громадян» [16, с. 60].

Найбільш удале визначення з перерахованих вище було сформульоване М. Пучковою, яка поряд із діяльністю суб'єктів владних повноважень до складу поняття правового забезпечення додатково включила встановлені державою гарантії. Важливість гарантій для забезпечувального процесу полягає в тому, що вони, як система особливих умов і засобів, власне кажучи, і забезпечують реальність здійснення та реалізацію прав [17, с. 87].

Отже, на нашу думку, адміністративно-правове забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції є регламентованою адміністративно-правовими нормами діяльністю суб'єктів державно-владних повноважень, яка спрямована на створення необхідних умов для належного функціонування системи судів загальної юрисдикції й установлена адміністративно-правовими нормами система гарантій належного функціонування системи судів загальної юрисдикції.

Розглянувши поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, вважаємо за доцільне відмітити, що більшість із суб'єктів державно-владних повноважень, які утворюють систему суб'єктів державно-владних повноважень, котрі здійснюють адміністративно-правове забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, згадується в Законі України «Про судоустрій і статус суддів України», який є принциповим і базовим для існування всієї судової системи. Ця обставина є додатковим свідченням існування системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції й підтверджує наявність для неї спільної об'єднуючої мети, яка, як ми раніше зазначали, полягає у створенні необхідних умов для повноцінної діяльності судів загальної юрисдикції та реалізується в частині адміністративно-правового забезпечення судів загальної юрисдикції.

Так як існування спільної мети для суб'єктів адміністративно-правового забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції є одним із основних системоутворювальних факторів, вважаємо за доцільне зупинитися на більш докладному аналізі її змісту.

Як нами зазначалося вище, загальна мета діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції полягає у створенні необхідних умов для належного функціонування системи судів загальної юрисдикції. Однак що включає в себе визначення «створення необхідних умов для належного функціонування системи судів загальної юрисдикції»? Наскільки широкою та об'ємною є ця категорія?

Щоб дати відповідь на це питання, нам потрібно проаналізувати й установити те, що є необхідним для здійснення нормального процесу правосуддя.

Функціонування судів загальної юрисдикції не можливе без їх організаційного, інформаційного, матеріально-технічного, кадрового тощо забезпечення, тобто, за словами В. Костицького, щоб «суди й судді ні в чому не знали б нестатку» [18, с. 12–15].

Під час здійснення такого забезпечення зазвичай виникають управлінські відносини, які значною мірою підпадають під ознаки виконавчо-розпорядчих, а їх реалізація переважно регулюється нормами адміністративного права.

Необхідною умовою для виникнення таких адміністративно-правових відносин є обов'язкова участь органу державного управління або іншого суб'єкта, наділеного владними повноваженнями. Цей вид відносин характеризується яскраво вираженою організаційною природою [19, с. 410].

На думку М. Запорожця, особливості таких відносин полягають у тому, що вони виникають поза сферою здійснення правосуддя, мають щодо ... суду як внутрішній, так і зовнішній характер; ... їх переважним зовнішнім учасником є органи (представники) судової влади, інші органи держави, які покликані сприяти забезпеченню функціонування судів ..., мають субсидіарний, допоміжний характер, оскільки їх об'єктами є дії, поведінка людей, які не пов'язані зі здійсненням їх основної функції – правосуддя [20, с. 31–32].

Також існує й інша сфера діяльності органів державної влади, яка підпадає під поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, тобто маємо на увазі діяльність у сфері примусового виконання судових рішень (так зване виконавче провадження).

Рівень, повнота, якість і своєчасність виконання судових рішень впливає на авторитет правосуддя, а отже, на рівень довіри громадян до судових інституцій. У зв'язку із цим доводиться констатувати неможливість нормального функціонування судової влади поза простором існування повноцінного адміністративно-правового забезпечення процедури примусового виконання судових рішень.

З огляду на зазначене, вважаємо, що до основних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення судів загальної юрисдикції, які є визначальними для формування відповідної системи, можуть бути зараховані Вища рада юстиції, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, органи суддівського самоврядування, Державна судова адміністрація України, Державна виконавча служба України, підрозділи судової міліції «Грифон» МВС України.

Як зазначалося раніше, перераховані вище органи державної влади є структурно відокремленими й незалежними один від одного. Проте така незалежність не заперечує залежності кожного з державних органів від його місця та функцій усередині самої системи. Якщо хоча б

один з органів державної влади «випав» би з цієї системи, загальний стан її рівноваги було б порушено. Це призвело до серйозних негативних наслідків для процесу адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції.

Також у контексті нашого дослідження необхідно звернути увагу на існування певних функціональних взаємозв'язків між суб'єктами державно-владних повноважень, які собою формують систему суб'єктів адміністративно-правового забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, а також між зазначеними суб'єктами й судами (суддями), наявність яких є додатковим свідченням існування вказаної системи.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 146 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Державна судова адміністрація України забезпечує належні умови діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України й органів суддівського самоврядування [21].

Згідно з п. 2 ч. 5 ст. 127 цього самого Закону, Рада суддів України (як орган суддівського самоврядування) призначає та звільняє Голову Державної судової адміністрації України і його заступників [21].

П. п. 4, 5 ч. 2 ст. 123 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» установлюють, що з'їзд суддів України (як вищий орган суддівського самоврядування) призначає членів Вищої ради юстиції та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України [21].

Ч. ч. 5, 6 ст. 71 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначають, що за результатами конкурсного добору Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає до Вищої ради юстиції, відповідно до кількості вакантних посад судді, рекомендації про призначення кандидатів суддями [21].

Ст. 154 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачає, що підтримання громадського порядку в суді, припинення виявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів суддівської системи, виконання функцій щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснюють спеціалізовані підрозділи органів Міністерства внутрішніх справ України [21].

Також прослідковується певний зв'язок між виконавчим провадженням і діяльністю суду. Так, згідно зі ст. 1 Закону України «Про виконавче провадження», виконавче провадження є завершальною стадією судового провадження. До того ж, відповідно до цього самого Закону України, суд має право вирішувати питання щодо роз'яснення рішення, видавання дубліката виконавчого документа, установлення чи зміни порядку і способу виконання, відстрочки й розстрочки виконання рішення тощо.

Перелік подібних прикладів функціональних взаємозв'язків, що існують між суб'єктами державно-владних повноважень, які утворюють систему суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, може бути продовжений і суттєво розширений. Водночас, нам видається, що наведені приклади дають достатнє уявлення про певну «пов'язаність» чи, краще сказати, «системність» суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції.

Необхідно враховувати ту обставину, що система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції існує не заради самої себе, а заради забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції. Це вказує на те, що мета її існування перебуває за межами її внутрішнього простору та скерована на забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції. Тому система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування судів загальної юрисдикції не може існувати поза взаємодією із зовнішнім середовищем. Така взаємодія є необхідною передумовою її існування, вона є своєрідною гарантією, підтримуючи належний функціональний рівень вказаної системи.

Водночас необхідно звернути увагу на те, що взаємодія системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції із зовнішнім середовищем стосується не тільки суду, а й інших органів державної влади. Ця взаємодія виявляє себе як у процесі утворення суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, так і під час їхньої безпосередньої діяльності.

У структурі системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції має місце наявність ієрархічності елементів, що формують цю систему. Відповідно до ч. 3 ст. 145 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», у підпорядкуванні Державної судової адміністрації України перебувають територіальні управління Державної судової адміністрації України, які утворюються в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі [21] тощо.

Елементи системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції, як правило, є складно структурованими утвореннями і являють собою системи нижчого порядку. Наприклад, згідно зі ст. 19 Закону України «Про Вищу раду юстиції», у Вищій раді юстиції утворюються секції: з питань підготовки подань для призначення суддів уперше та звільнення їх із посад; дисциплінарна секція для здійснення дисциплінарного провадження, розгляду скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності і прийняття рішення про порушення суддями й прокурорами вимог щодо несумісності [22].

Висновки. Ураховуючи все вище зазначене, вважаємо, що до системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення судів загальної юрисдикції належать такі основні суб'єкти: Вища рада юстиції, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, органи суддівського самоврядування, Державна судова адміністрація України, Державна виконавча служба України, підрозділи судової міліції «Грифон» МВС України.

Ця система наділена такими ознаками: цілісністю системи; залежністю кожного елемента від його місця, функцій тощо всередині системи; зумовленістю поведінки системи не так поведінкою її окремих елементів, як притаманними якостями її структури; взаємозалежністю системи; ієрархічністю. Усі зазначені ознаки вказують на багатоплановість цієї системи, що є засадничим для її наступної ознаки – множинності описання.

Список використаних джерел:

1. Мещеринова К. Понятие и содержание административно-правового механизма обеспечения права на высшее образование в Российской Федерации / К. Мещеринова // Право и жизнь – 2009. – № 132 (6) – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.law-n-life.ru/arch/n132.aspx>.
2. Степаненко К.В. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод громадян України за кордоном : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / К.В. Степаненко. – Дніпропетровськ, 2009. – 229 с.
3. Бергаланфи Л. Общая теория систем – критический обзор / Л. Бергаланфи // Исследования по общей теории систем. – М., 1969. – С. 611.
4. Гаазе-Рапопорт М.Г. Большие системы / М.Г. Гаазе-Рапопорт // Методологические проблемы кибернетики. – М., 1970. – Т. 11. – 1970. – С. 156.
5. Афанасьев В.Г. Системность и общество / В.Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1980. – 368 с.
6. Тюхтин В.С. Отражение, системы, кибернетика / В.С. Тюхтин. – М. : Наука, 1972. – 256 с.
7. Афанасьев В.Г. Общество: системность, познание и управление / В.Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1981. – 432 с.
8. Философский энциклопедический словарь / гл. ред. Л.Я. Сухарева. – М. : Советская энциклопедия, 1984. – 415 с.
9. Сагатовский В.Н. Опыт построения категориального аппарата системного подхода / В.Н. Сагатовский // Философские науки. – 1976. – № 3. – С. 75–77.
10. Садовский В.Н. Основание общей теории систем / В.Н. Садовский. – М. : Наука, 1974. – 279 с.
11. Тиунова Л.Б. Системные связи правовой действительности : методология и теория / Л.Б. Тиунова. – СПб. : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1991. – 135 с.
12. Маркарян Э.С. Системное исследование человеческой деятельности / Э.С. Маркарян // Вопросы философии. – 1972. – № 10. – С. 77–87.
13. Философский энциклопедический словарь / редкол.: С.С. Аверинцев, Э.А. Араб-Оглы, Л.Ф. Ильичев и др. – 2-е изд. – М. : Сов. энциклопедия, 1989. – 815 с.
14. Пучкова М.В. Обеспечение прав граждан органами управления союзной республики / М.В. Пучкова ; отв. ред. Б.М. Лазарев. – М. : Наука, 1987. – 140 с.
15. Наливайко О.І. Правовий захист людини як предмет дослідження загальної теорії права / О.І. Наливайко // Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 12. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. – С. 18–24.
16. Толкачев К.Б. Органы внутренних дел в механизме обеспечения личных конституционных прав и свобод граждан : [монография] / К.Б. Толкачев, А. Г. Хабибулин ; М-во внутренних дел СССР, Уфимская высшая школа. – Уфа : Уфимская ВШ МВД СССР, 1991. – 168 с.
17. Орзіх М.П. Основи правознавства : [навчальний посібник] / М.П. Орзіх. – К. : Знання, 2000. – 358 с.
18. Суд справедлив, когда о нем заботятся // Власть и политика. – 2003. – № 45. – 7–13 листопада.
19. Стариков Ю.Н. Курс общего административного права : в 3 т. / Ю.Н. Стариков. – М. : Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА–ИНФРА-М), 2002. – Т. 1 : История. Наука. Предмет. Нормы. Субъекты. – 2002. – 728 с.

20. Запорожець М.П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих загальних судів України / М.П. Запорожець. – Х., 2004. – 179 с.
21. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI // Вісник Верховної Ради України. – 2010. – № 142. – Ст. 1125.
22. Про Вищу раду юстиції : Закон України від 15.01.1998 р. № 22/98-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 25. – Ст. 146.

ПАТЕРИЛО І. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного, трудового
та господарського права
(Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара)

УДК ???

**ІНСТРУМЕНТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
РАДЯНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ДОКТРИНИ**

У статті проаналізовано радянський період становлення та розвитку інституту інструментів діяльності публічної адміністрації. Виділено три основні історичні етапи наукового аналізу названої проблематики. Проаналізовано наукові позиції радянських учених, які займалися дослідженням проблематики інструментів діяльності публічної адміністрації. Розглянуто основні положення нормативних актів, які вплинули на формування змісту наукового розуміння інституту інструментів діяльності публічної адміністрації. Висловлено авторські позиції на рахунок особливостей радянської доктрини адміністративного права в контексті інституту інструментів діяльності публічної адміністрації.

Ключові слова: правові форми публічного управління, адміністративний акт, адміністративний договір, Адміністративний кодекс УРСР, Конституція УРСР.

В статье проанализирован советский период становления и развития института инструментов деятельности публичной администрации. Выделены три основных исторических этапа научного анализа названной проблематики. Проанализированы научные позиции советских ученых, занимавшихся исследованием проблематики инструментов деятельности публичной администрации. Рассмотрены основные положения нормативных актов, которые повлияли на формирование содержания научного понимания института инструментов деятельности публичной администрации. Высказаны авторские позиции на счет особенностей советской доктрины административного права в контексте института инструментов деятельности публичной администрации.

Ключевые слова: правовые формы публичного управления, административный акт, административный договор, Административный кодекс УССР, Конституция УССР.

The article analyzes the Soviet period of formation and development of the institute of public administration activities tools. Three main historical stages of scientific analysis called problems. Reviewed scientific positions of Soviet scientists involved in research activities mainstreaming tools of public administration. The substantive provisions of regulations that have influenced the content of the scientific understanding of the activities of the institute of public administration tools. Expressed the author's position at the expense of the features of Soviet doctrine of administrative law in the context of the activities of the institute of public administration tools.

Key words: legal forms of public administration, administrative act, administrative contract, Administrative Code of the Ukrainian SSR, Constitution of Ukraine.

